

RECOVERY:

Trængt fra flere sider

Betyder recovery i forbindelse med afhængighed opnåelse af afholdenhed eller at få kontrol over et stofbrug? Er recovery et mål i sig selv, eller er det rettere en proces? Synspunkterne varierer.

AF MARIANNE BÆKBØL

Slår man op i engelsk-danske ordbøger, betyder 'to recover' direkte oversat at få det bedre eller at komme sig, mens oversættelser af begrebet 'recovery' udgøres af gloser som bedring, restitution og genopretning. Der levnes en bred ramme for fortolkning, alt efter hvilken sammenhæng ordene finder anvendelse i, hvilket blev illustreret på Recovery-seminaret på Københavns Universitet i november sidste år.

Arrangør-trioen bestod af Julius von Wright, Stefan Jöhncke og Eric Allouche fra henholdsvis den populærevidenskabelige platform popNAD, Københavns Universitets Antropologiske Institut og Psykologforeningens Selskab for Misbrugspsykologi samt Birgitte Jensen fra STOF som sparringspartner. Arrangørerne havde inviteret eksperter fra England, Sverige og Danmark til at kvalificere deltagernes viden om emnet.

Recovery i England

Dagens første oplægsholder var David Best, som er professor fra Sheffield Hallam University i England

og forfatter til bogen 'Addiction Recovery'. Best har tidligere beskæftiget sig med 'selfchange'-fænomenet, og nogle læsere vil huske, at han var i Danmark i 2007 for at fortælle om det.

For David Best handler recovery om 'alt det uden om og efter behandlingsforløb, som øger menneskers livskvalitet. Recovery gør behandling mulig og øger motivationen. Det handler om et ordentligt sted at bo, og om at blive inddraget, blive en del af nogle fællesskaber og at give noget tilbage. Det handler om medborgerskab, at blive aktivt deltagende, at føle sig forbundet, at spille en positiv rolle i sit nærområde og i samfundet.'

Flere gange i løbet af sit oplæg vendte Best tilbage til de grundlæggende ideer om recovery: at det er et spørgsmål om 'social justice', og at de afgørende faktorer er 'job, friends and houses'.

Og så formåede han på et tidspunkt at få os til at genoverveje vores egne holdninger til recovery, da han nævnte et amerikansk studie, som viste, at folk, og blandt dem fagfolk som arbejder med misbrugsbehandling, 'don't believe in recovery change' og umiddel-

RECOVERY-SEMINARET VAR ARRANGERET AF

Julius von Wright, redaktør på den populærvidenskabelige webplatform popNAD,

Eric Allouche, formand for Dansk Psykologforenings Selskab for Misbrugspsykologi,

Steffen Jöhncke, viceinstituteder, seniorrådgiver ved Antropologisk Institut, Københavns Universitet.

Man kan gense David Bests oplæg på Selskab for Misbrugspsykologis hjemmeside www.misbrugsnet.dk

Bengt Svensson, Liese Recke og David Best.

bart ikke vil have en *'recovered addict'* til at arbejde på deres lokale sygehus, passe deres børn eller bare være deres nabo...

Professor Best har stået for indsamlingen af mere end 1.500 recovery-casehistorier som basis for sin forskning i, hvordan, hvornår og med hvilke tiltag man som system og omverden kan sætte ind for at optimere den samfundsmæssige reintegration af blandt andet tidligere stofbrugere og kriminelle.

At det er kriminelle, hans forskning og etablering af recovery-projekter aktuelt tager udgangspunkt i, handler primært om politik, fortalte han. 'I England var recovery i sin tid et sundhedsemne, hvor ejerskabet var psykiatriens. For nogle år siden skiftede det imidlertid til at blive et kriminal- og justitsemne, og ejerskabet overgik til Indenrigsministeriet, primært fordi man opdagede, at det er langt billigere at have folk på metadon end i fængsel, og man blev fri for en masse kriminalitet gennem vedligeholdelsesbehandling. Jeg måtte følge med, om man så må sige. Nu er ejerne job-sektoren, behandlingsområdet i England er *'driven by employment'*'.

Danske afholdsfolk har fået patent på recovery

Der var også hug til politikerne i psykolog Liese Reckes oplæg, hvor hun udtrykte stærk foruroligelse over, at recovery i Danmark fra professionelt og politisk hold stort set er forbeholdt psykiatrien, mens recovery-indsatsen på stofområdet primært hviler på frivillige kræfter - med AA-bevægelsen som hovedaktør og dermed også på den Minnesotabaserede 12-trinsmodel. 'Den nye recovery-bevægelse i USA er Minnesota- og afholdenhedsbaseret, og det er den vej, vi også går

her i Danmark. Her er stofbrug en sygdom, og de, der ikke kan identificere sig med forståelsen og retorikken, er ekskluderet. Hvad med dem? Dem, der ikke synes, at de kan underlægge sig den type af social kontrol, som ikke vil acceptere definitionen på kronisk sygdom, og som ikke vil lægge sit inderste frem for mennesker i grupper, mennesker, de ikke selv har valgt. Hvor skal de gå hen efter støtte?'

Liese Recke anførte videre, at det i modsætning til dengang, recovery-tilhængerne udgjorde en protestbevægelse, hvor det handlede om at prøve at forandre verden, nu handler om, at du skal forandre dig selv.

'Det, vi skal spørge os selv om, er, hvad recovery-begrebet egentlig kan tilføre dansk misbrugsbehandling. Vi kan for eksempel se på den store stigning i dødstallene i de seneste år efter indførelsen af recovery-behandling. Eller hvad siger vi til den stigende involvering af lægfolk i behandlingen, og hvordan forholder vi os til dem, der får det dårligere af at komme ud i disse fællesskaber?'

Pointen om stoffrihed som en forudsætning for modtagelse af recovery-tilbud, som tilfældet er i England, købte Liese Recke ikke, og hun brugte Brugerforeningen i København som et eksempel på stofbrugere, der målrettet fokuserer på øget livskvalitet i den situation, de er i, uden nogen intentioner om opnåelse af stoffrihed.

SMART - et dansk recovery-alternativ til AA?

Sikkert for at bibringe seminardeltagerene et indtryk af et eksisterende alternativ til AA-fællesskaberne, havde arrangørerne inviteret psykolog og frivillighedskoordinator i Københavns Kommune, Bendt Skjold Hansen, der stod for præsentationen af selvhjælps-konceptet SMART Recovery.

Om en af de store forskelle i forhold til AA og NA-fællesskaberne, nemlig fraværet af 'en højere magt', der står over en selv, og i hvis hænder man kan lægge sin skæbne, fortalte Bendt S. Hansen:

'Vi tror på, at styrken til at ændre adfærd findes i det enkelte menneske, og at den er uafhængig af holdningen til åndelighed og religion. Brugen af religion eller åndelighed er et personligt valg og derfor ikke en del af SMART Recovery's program. Der, hvor det kommer ind alligevel, er, når vi taler med folk om deres værdier, og hvilke der er vigtige. The Hierarki of Values, eller

hvad er vigtigt i dit liv? For mange er det at få italesat og begynde at spekulere over deres værdieret afgørende skridt i forhold til at begynde at lave forandringer.'

Idéen bag SMART udspringer fra USA og Storbritannien og er i en dansk variant at finde i form af selvhjælpsgrupper i flere store og mellemstore byer herhjemme. SMART-grupperne er et selvhjælpsforum for alle med dårlige vaner eller afhængighed uanset rusmiddel eller vane. Grupperne forholder sig til det at skabe og fastholde positiv forandring og tilbyder samtaler og værktøjer til opbyggelse og vedligeholdelse af motivation, håndtering af trang, balance i livet og indsigt i sammenhænge mellem tanker, følelser og adfærd.

'Det vigtigste princip drejer sig om menneskeligt samvær og inklusion. At blive set, hørt og forstået. I mange år har jeg tænkt, at det var et spørgsmål om, at jeg skulle lære de seneste nye teorier og metoder, men jeg har fundet af, at det dybest set handler om disse tre ting: uden fordomme at blive set, hørt og forstået som et almindeligt menneske.'

Der er ikke krav om stoffrihed i selvhjælpsgrupperne, men SMART anbefaler tydeligt, at man ankommer upåvirket til møderne. Møderne bliver ledet af personer, der har været igennem en facilitatoruddannelse i SMART-regi.

Virkeligheden er mere nuanceret

I debatten senere på dagen vendte professor David Best tilbage til især Liese Recke, med en replik om, at recovery er langt mere kompleks end som så, og at diskussionen om recovery ikke må forsimples til alene at dreje sig om stoffri- eller ikke stoffri-problematikken. 'Recovery handler om tre komponenter: om stoffrihed eller kontrol over sit stofbrug, om aktiv deltagelse og om helbred og generelt velbefindende. Ligesom der er tre niveauer for definitioner af recovery: den personlige rejse, den sociale komponent og den politiske komponent. Der eksisterer tillige indtil flere forskellige recovery-settings som for eksempel den medicinunderstøttede, sygdomsmodellen, terapimodellen og selvhjælpsmodellen. Jeg argumenterer for, at definitionen er kompleks, fordi recovery er et komplekst fænomen.'

Det batter ikke, for ingen interesserer sig for det

Dagens sidste oplægsholder var den svenske professor i socialt arbejde, Bengt Svensson fra Malmö. Som en nedslående replik oven på en nærmest opstemt dag rundt om recovery indledte han et historisk rids af en, i lighed med den danske, deprimerende stram svensk narkotikapolitik, for derefter i sine afsluttende bemærkninger at fastslå den manglende politiske interesse for såvel stofbrugere som recovery.

'Stofmisbrug anses ikke længere for at være et større socialt problem. Når vi ser på nøglespillerne i debatten, er det hverken medierne eller politikerne. Debatten om stofmisbrug og recovery foregår alene mellem professionelle og ngo'er. Desuden er metadonvedligehold ikke længere kontroversiel, ligesom det er en billig behandlingsform, så politikerne er ikke ansporet til at holde liv i andre behandlingsformer. At Sundhedsstyrelsen lægger vægt på evidensbaserede metoder fremmer heller ikke recovery-indsatserne.'

Snart er der kun metadon

Bengt Svensson har arbejdet med stofbrug igennem 30 år og fortalte, at han som alle andre har været præget af de forskellige rådende diskurser igennem årene. Nu er det ikke så udpræget længere, for han har fundet sin egen grundholdning til tingene. Til gengæld er mulighederne nu færre, end da han startede.

'Nu er mit nøgleord, når det kommer til behandling, at min patient må bestemme. Vil de have metadon, så er det det, og hvis de vil være stoffri, må vi stille de nødvendige rammer til rådighed. Men jeg tror, at i fremtiden vil der slet ikke være det alternativ, der vil nok kun være metadon at få,' afsluttede Bengt Svensson.

Recovery-seminaret satte fokus på, hvor vi egentlig er henne, når det kommer til recovery på stofområdet, og hvilke ringe udsigter recovery har, når det ikke er knyttet til politiske bevågenhedsområder som for eksempel arbejdsmarkedspolitikken. Der bliver ikke investeret i resocialisering af stofbrugere, og al anden støtte end medicinudlevering bliver mere eller mindre overladt alene til frivillige kræfter. ■

MARIANNE BÆKBØL ER JOURNALIST